

La cotxa cua-roja *Phoenicurus phoenicurus*: primeres dades reproductives a la Garrotxa

FRAN TRABALON

zagros.fran@gmail.com

Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural

Rebut: 25.10.2021
Acceptat: 30.10.2021

RESUM

Aquest article és un descripció de la dada generada pel seguiment efectuat a la primavera de l'any 2019 de la primera nidificació documentada de la cotxa cua-roja *Phoenicurus phoenicurus* a la comarca de la Garrotxa (NE península Ibèrica).

Tant a la Garrotxa com a la major part de Catalunya, la cotxa cua-roja és essencialment un migrant pre- i post-nupcial que té les seves àrees de nidificació principals a la regió Paleàrtica i les seves àrees d'hivernada a l'Àfrica subsahariana.

La població catalana nidificant és petita i poc coneguda, exceptuant alguns indrets on se'n fan seguiments anuals

Paraules clau: Garrotxa, Catalunya, cotxa cua-roja, Reproducció.

ABSTRACT

This paper is purely descriptive and analyses monitoring data from spring of 2019 of the first documented reproduction of Common Redstart *Phoenicurus phoenicurus* in the county of La Garrotxa (NE Iberian Peninsula).

Both La Garrotxa and in the context of Catalonia, the Common Redstart is basically a pre-nuptial and post-nuptial migrant with its main breeding areas in the Palearctic, and wintering areas located in sub-Saharan Africa.

The Catalan breeding population is small and poorly known, other than in one key site where annual monitoring is performed.

Keywords: Garrotxa, Catalonia, Common Redstart, reproduction.

INTRODUCCIÓ.

La cotxa cua-roja és un passeriforme de la família *Muscicapidae* amb una àmplia distribució Paleàrtica, des de punts de la península Ibèrica, fins a Àsia central, Mongòlia i Rússia. És un migrador transsaharià i a l'hivern es troba en una ampla franja de la zona del Sahel, arribant fins a Tanzània (Cramp 1988).

Em línies generals, en època reproductora freqüenta els ambients oberts en masses forestals, especialment de caducifolis, però pot aparèixer a tota mena de boscos, sempre que hi hagi zones obertes (Järvinen 1997). Així mateix, també es detecta un augment de l'ocupació de les zones urbanes, com també ho fa la cotxa fumada *Phoenicurus ochruros*, essent, en alguns llocs, l'hàbitat principal de nidificació (Collar & Christie 2020). Les parelles que no crien a les zones urbanes ho fan en forats naturals dels arbres, o bé als intersticis de les roques (Cramp 1988).

A Catalunya, bàsicament, és un migrador, que es veu tant a la primavera com a tardor. La seva presència a Catalunya, com a reproductor, és molt puntual i escassa (Estrada *et al* 2004). L'únic nucli reproductor conegut estable és un petit contingent que nidifica a Viladrau (Osona). També hi ha dades puntuals, sense confirmació, al Pallars Sobirà i a l'Alt Empordà, de casos aïllats en què l'espècie es va veure cantant, però sense que es pogués arribar a confirmar la reproducció. Al ser un migrant tardà és fàcil que els mascles en pas ja cantin. L'hàbitat més freqüentat són les àrees de muntanya mitjana, als 1300-1400 m d'altitud, amb una forquilla d'isotèrmia al juliol de 10-24 o C (Snow & Perrins 1998). El nombre de parelles estimades està en les 30-100 al territori català, tot i que es fa difícil establir tendències, ja que la mostra d'estimació és massa baixa per arribar a cap conclusió (J. Baucells, *com. pers.*). Per altra banda, l'augment d'observacions els darrers anys dins el període reproductiu pot ser atribuïble a l'augment d'observadors al camp.

MATERIAL I MÈTODES

L'àrea d'estudi és el barri de can Blanc, a Santa Pau, a una altitud mitja d'uns 560 metres (figura 1).

El seguiment va començar el dia 15 de maig de 2019 i va finalitzar el 20 de juliol, amb un total de 9 visites que sumen 13 hores d'observació.

Pel seguiment s'utilitzen binocles de 8 x 30, així com càmera i teleobjectiu equivalent a 600 mm de distància focal, per tal de documentar quins grups d'artròpodes són capturats per alimentar els polls.

Referent a les dades prèvies de nidificació, es pot consultar el portal <https://www.Ornitho.cat>, i <https://ebird.org/>.

RESULTATS

Els primers indicis clars de la reproducció arranquen el dia 15 de maig de 2019, quan es comença a observar un mascle cantant, als fils de la llum, i d'altres llocs exposats.

El 17 de maig s'observen els dos exemplars de la parella, entrant i sortint per la xemeneia d'una vivenda del mateix nucli. L'aportació d'aliment és força constant, i el mateix dia es detecta i documenta l'extracció de sacs fecals per part dels adults (Figura 2).

Figura 1. Àrea de reproducció de la cotxa cua-roja a Santa Pau. Font: ICC Vissir

L'hàbitat on s'ubica aquesta parella és bàsicament antròpic, amb xalets, jardins, herbassars als costats de les cases, així com la roureda de roure penol als voltants de les vivendes.

L'hàbitat d'alimentació consta essencialment de prats de dall sec i pobres, ruderalitzats. Al primer prat, s'observen *Arrhenatherum elatius*, *Holcus lanatus*, *Potentilla reptans* i *Trifolium pratense*. El segon prat consta d'afloraments rocallosos amb *Sedum sediforme* i plantes anuals (*X. Oliver com pers*).

Figura 2: mascle adult traient sacs fecals al seu niu a Santa Pau, 6/6/2019.

Al llarg del seguiment, es documenta una activitat molt intensa de captura d'artròpodes, que s'intenta documentar a través d'imatges fotogràfiques. Es documenten 40 preses capturades, i s'identifica el 70% d'elles (Figura 3).

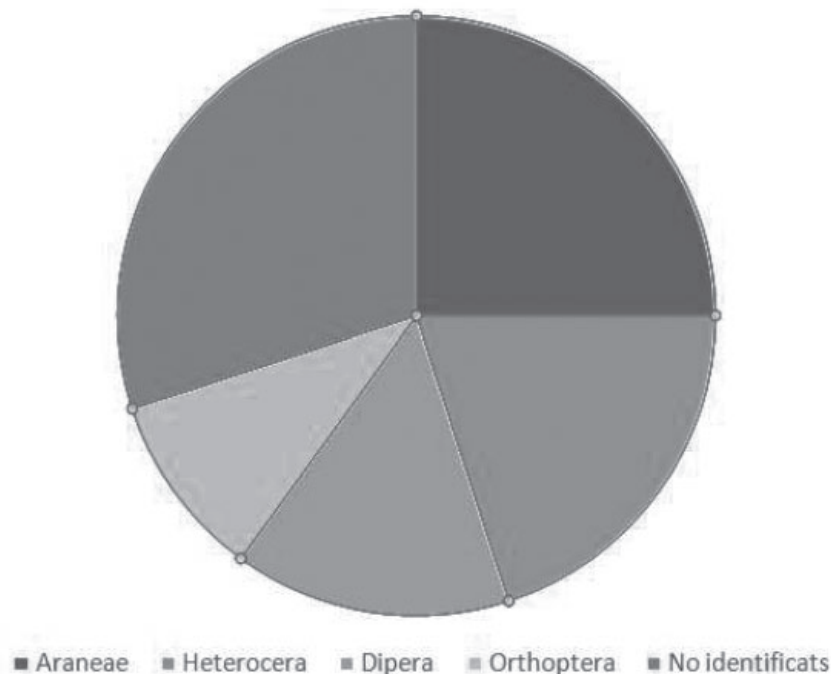

Figura 3: Preses capturades per la parella d'adults quan, transportaven becada al niu (n=40).

DISCUSSIÓ

Les dades, d'observacions de cotxa cua-roja en època reproductora conegudes fins el 2019, a la comarca de la Garrotxa,, corresponen a una parella observada el 30 de maig de 2009 a La Vall de Bianya (Josep Lluís Cortès Montesinos in *Ornitho.cat*), i un mascle cantant al centre d'Olot, el 5 de juny de 2017 (Marc Puig in *Ornitho.cat*). En cap dels dos casos, es va confirmar la reproducció.

En línies generals, l'hàbitat utilitzat, és força semblant al que hi ha a Viladrau, on hi ha el nucli més important de Catalunya.

Tot i l'interès de les dades d'alimentació aportades condirem que la mostra és massa petita per arribar a cap conclusió.

AGRAÏMENTS

A Pere Corominas, per ser la primera persona a trobar informació de la presència d'aquesta espècie en període reproductor, Xavier Oliver, per aportar dades sobre la vegetació i els ortòpters registrats com a preses de la parella reproductora, i a Mike Lockwood, per la revisió en anglès del manuscrit.

BIBLIOGRAFIA

- BIRDLIFE INTERNATIONAL 2004.** Birds in Europe: Population Estimates, Trends and Conservation Status. BirdLife Conservation Series 12. BirdLife International, Cambridge.
- CRAMP, S. (ed.) 1988.** The Birds of the Western Palearctic. Vol. 5. Tyrant Flycatchers to Thrushes. Oxford University Press, Oxford.
- COLLAR, N. & CHRISTIE, D.A. 2019.** Common Redstart (*Phoenicurus phoenicurus*). In: del Hoyo, J.; Elliott, A.; Sargatal, J.; Christie, D.A. & de Juana, E. (eds.). Handbook of the Birds of the World Alive. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <https://www.hbw.com/node/58497> on 26 June 2019).
- CRAMP, S. (ed.) 1988.** Birds of the Western Palearctic. Vol V. Oxford: Oxford University Press. nidificants de Catalunya 1999–2002. Institut Català d'Ornitologia (ICO)/Lynx Edicions, Barcelona.
- ESTRADA, J. (ed) 2004.** Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002. Barcelona: Lynx Edicions - Institut Català d'Ornitologia.
- JÄRVINEN, A. 1997.** Redstart. (in Hagemeijer WJ & Blair M. 1997) The EBCC atlas of european breeding birds. T & AD Poyser. London.
- SNOW, D.W. & PERRINS, C.M. (eds) 1998.** The Birds of the Western Palearctic. Concise Editions. Vol.1. Non-Passerines. Oxford University Press. Oxford.